

Малази сваког
четвртка у недјељи

Цијена за Аустро-Угар-
ску: на годину К 3.20
на по године К 1.80
на четврт. год. К —.80
За друге земље: на го-
дину 5 круна. Поједи-
ни бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по
цјеновнику. Ако се ви-
ше од три пута увр-
шћују, рачунају се је-
дним фтиније.

Уредништво се налази у
Николићевој улици бр. 8.
Писма се шаљу уредни-
штву „СРПСКОГ КОЛА
народног листа“. Руко-
писи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Србобрана“

У сељачкој школи.

Наши противници не могу да нам се начуде доста. Никако не могу да разумију, откуд то да смо тако дурашни постали у оном што тражимо, како то да се не дамо ни с чим, ни милом ни силом сатјерати у кут, ко нам даде ту тврдоглавост, ту упорност и чврстоћу. Они су били научили да ми брзо малакшемо, да клонемо или под првим ударцем, или да се дамо обманути с неколико слатких ријечи. Махни само бичем или пружи мали прст, па ето ти Срба под ногама. Тако су они научили.

И сад, кад више није тако, они се свему домишљају, они виде у том и школу из Београда, и прсте краља Петра и поуке из Русије. Они су толико научени на краткоумље наших старих, те држе да ми сами од себе никад паметни постати не можемо, да ниједне паметне ствари сами учинити нисмо способни.

А господа швапска и мађарска љуто се варају. Не треба нама ићи у школу ни у Србију ни у Русију. Ближе ми школу имамо и јефтинују.

У првом реду, нисмо ми никад били глупи. Наши стари били су само лаковијерни, безазлени, па се дали варати, а у другу руку нису умјели заталасати цијела народа, кад се радило о народним стварима, нису имали ослонца на сав народ, па су, дабогме, били слабији, брзо су клонули.

Довијека се човјек не да варати. Опече ли се неколико пута дијете неразумно, трза други пут руку кад се примакне врућем. Те и ми. Ако су нас варали, и наварали су се до миле воље. Прогледали смо једаред, па се више не дамо варати. Више не помаже мамљење, глађење и умиљавање. Сјећамо се, како су нам прије одмах иза тога миловања сваки пут нож у прса заболи. Остали ожиљци и бриде љуто. Зато не помаже више ласка никаква.

А друго, нама је пошло за руком да захукамо цијели народ за народну ствар: град и село, фрак и кожун (ћурак), штифлету и опанак. Сад смо сви у опћем колу, много нас је, много, стотине хиљада. Ко би то сад уморио и застрашио? Лако је негда било заплашити и

сморити шаку госпде, која су водила народну политику, а народ о том није имао појма, на њега се нису могли подупријети.

На народни посао дошао је сељак наш, политиком народном узео се бавити и он. То нам је дало нову стоструку снагу, али и поуку велику. То је она поука и школа, од сељака смо научили бити устрајни, упорни и дурашни. Не од краља Петра ни од цара руског, него од сељака нашег. Он од нас примио знања, а ми од њега научили, да успјеха нема без сељачке устрајности и неуморности. Јер нико, нико није тако стрпљив, устрајан, неуморан у оном што предузме, као ратар. Гледао сам их: вода брзица брдска руши му обалу. Он дође, подигне брану, па окупан узноју и води, замазан стаје више ње, таре зној са чела и одгања с њега слијепљену косу, и задовољан говори у себи: Деде сад руши, ако можеш. Али бујица надре, однесе брану, поруши обалу.

Ратар долази да обађе своју луку, да види је ли вода нашкодила брани његовој. И нађе чудо. Огледа све и све што каже ово је:

— О, брате, ала јаке воде, бог јој се смилувао. Нема ништа, морам још чвршће брану начинити.

И отпочиње се изнова, забија у земљу, плете, плива у води и зноју, док дјело не буде готово, док се не начини брана, којој никаква поплава не може одољети.

То је та чудна и тајновита школа, у којој ми учимо, како се мора радити, па да се постигне нешто, био то кућни рад, или рад политички, народни.

И кад је изучимо добро и ми господа, чудиће се још већма Швабе и Мађари. Неће им бити доста ни краљ Петар ни цар руски. Кривиће ваљда и султана турског и богдихана кинеског. Али им помоћи неће. Мучићемо се, знојити, трпјети прогонства, ићи на изборе колико хоће, као и тежак на дизање бране, док једаред не виде они што стоје на челу ове државе, да ничега нема, што нас може примирети, осим правда и законитост. А.

Чувајте и остављајте сваки број овога листа, јер ће вам требати и послјије, да га читате.

Русија.

Ослобођена Русија за Јованових наслједнина до великог метежа (од 1505. до 1605).

Јован Грозни убио је, како смо већ чули, свог сина Јована. Кад је умро, остала су иза њега два сина: Теодор и Димитрије. На пријесто сио је Теодор. Био је то човјек добродушан, кротак као јање и слабоуман. Државним пословима није се бавио. Устајао је у четири сата, тада му је дошао духовник с иконом свеца тога дана и светом водом и читао молитве, а с њим и цар. По том је ишао к царици која је живјела засебно, и с њом заједно на јутрење. По јутрењу је примао оне који су му долазили по чему, особито калуђере. У девет сати ишао је на службу божју, у једанаест би ручао, иза ручка је спавао, па ишао на вечерњу. Иза вечерње забављао се до ноћи: пјевали су му пјесме, причали приповијетке, комедијаша играли разне игре. Често је цар сам ишао звонити у цркву, јер је уживао у звуку звона. Полазио је и света мјеста и то и пјешнице, обдаривао је сиротињу. Народ га је волио ради његове доброћудности. Руски народ у опће гледао је у слабоумним људима безгрешне и „блажене“ људе. Такав је владар царевао у Русији од 1584 до 1598 године. То јест није царевао него носио име царско. Владао је у истину његов шурјак, бољар по имену Борис Годунов. Когод је цару долазио по какву државном послу, цар га је одбијао и слао Годунову.

Годунов био је човјек бистар, окретан и вјешт управник. Управљао је државом добро. Нису се испуниле наде околних држава, да ће за слабог цара Теодора настати нереди у Русији, Русија ослабити и они је растргати.

Власт је занијела ум Борису, пожелио је да сам постане цар и стога преко купљених убојица отпреми на онај свијет Теодорова младог брата Димитрија, дјечака још, који је требао наслједити Теодора, јер он није имао дјеце. Кад је убио Димитрија, био је тврдо увјерен да ће бити изабран за цара као шурјак бившег цара. Тако је и било. Кад је Теодор умро, 1598. год. бољари изаберу за цара Бориса, који је царевао до 1605. године.

Испрва је Борис благо и добро владао. Али у то се стадоше кроз народ проносити гласови, да убијце најмљене нису убиле Димитрија, ван дјечака њему слична. Правог Димитрија да су сакрили пријатељи у неки манастир. Тада се Борис почео бојати, да се не би дигла буна против њега и стао је прогонити све оне бољаре на које би и мало посумњао, да му о злу раде. Стога га узеше мрзити бољари, а ратари су га замрзили, што је из њих слободних људи начинио кметове, заробио их,

само да се улаже племићима. Тако и Борис није дуго уживао мира, зло дјело није му донијело среће. 1605. године појави се неки човјек непознат, сличан по вањштини убијеном царевићу Димитрију, и прогласи се за царевића Димитрија. Био је то, како се вели, калуђер из манастира Чудова, по имену Григорије (Гришка) Отрјепев. Кад је од неког чуо, да је налик на покојног царевића, он побјегне из манастира у Пољску. У Пољској се прикаже као руски царевић и замоли помоћ од Пољака. Пољаци су мрзили Русе ма да су Словени као и Руси и бојали се Русије, која је све више јачала. Уз то су Руси православни, Пољаци католици, а у оно доба гледало се на вјеру много више него ли сад. Стога Пољаци једва дочекају, да направе неред у руској држави те даду помоћ Лажидимитрију, да провали у Русију и дигне буну. Димитрије то и учини, а многи бољари и народ пристану уз њега. У томе умре Борис ненадано. Народ је то сматрао казном божјом, а у Русији настане страшни неред и метеж, који је трајао од 1605. до 1613. године, претворио Русију у пустош и погорелиште, утаманио стотине хиљада душа, унио биједу и невољу у народ, укратко, уназдио Русију за сто година.

Прије него што пријеђемо на описивање тога грозног по Русе времена, проговорићемо неколико ријечи о народном и државном животу руском прије тога времена. **б.**

Српске народне девојачке песме из Србије.

I.

Која гора разговора нема?
Романија разговора нема.
Прође Павле, па је разговара,
И проведе коња маленога,
А на њему брата рођенога,
А на брату седамнаест рана.
Питала га сестрица Јелица:
„Ој, Бога ти, мој брате рођени,
Одашта си рана допануо,
Ил' од пушке, ил' од бритке сабље?“
А он рањен њојзи одговара:
„Ој Бога ми, сестрице Јелице,
Нигде ране задобио нисам,
Ни од пушке ни од бритке сабље.
Већ сам рана јадан допануо,
Моја сејо, јаде не видела,
Од пустијех девојачких зуба.

II.

Рано војска под Београд пала,
Рано пала, рано вечерала,

WWW.UNILIB.RS
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Вечерала, па је и поспала.
 Све поспало, ко да је покрано,
 Сам не спава дијете Тадија,
 Већ он слуша шта виле говоре.
 Вила вилу из села дозива:
 „Ајдемоте, виле, под Београд,
 Да стрељамо по војсци јунаке“.
 „Кога ћемо прво стријељати,
 Или Рада, или Милорада?“
 „Нити Рада, нити Милорада,
 Већ онога дијете Тадију,
 Што га мајка није варовала,
 Од уранка и од уторника,
 Од суботе и светле недеље“.

„Босанска Вила“. Забележила Радојка М. Стефановићева.

Раширеност „Српског Кола“ по Лици.

У Лици нам је врло слабо раширено „Српско Коло“. Имамо читавих опћина, гдје нема чо него једног или ниједног претплатника. Да видите сви, како мало претплатника имамо у Лици, ми ћемо вам овдје изнијети, на колико српских душа у сваком личком котару долази један број „Српског Кола“. Рачунали смо ово почетком прошлог мјесеца и тешко да се од тога доба много тога на боље промијенило.

У кот. Удбина долази 1 Срп. Коло на 388 д.			
„ „ Грачац	„ 1	„	374 „
„ „ Госпић	„ „	„	353 „
„ „ Оточац	„ „	„	322 „
„ „ Бриње	„ „	„	304 „
„ „ Лапац Д.	„ „	„	282 „
„ „ Перушић	„ „	„	163 „
„ „ Кореница	„ „	„	149 „

Дакле, најгори је котар удбински, а најбољи коренички.

Сам котар војнички у жупанији модрушко-ријечкој има више претплатника него четири личка котара: лапачки, грачачки, госпићки и оточки. Војнички котар има 220 претплатника, а ова четири котара само 212! Једна опћина Војнић има четири пута толико претплатника као цио котар удбински у Лици, а у цијелој Лици има једино котар коренички више претплатника него једна опћина Војнић у котару војничком.

Ово служи на велику част српском народу у војничком котару, али тешко да служи на дику нашим Србима Личанима.

Котар госпићки има 51 претплатника; грачачки 52; коренички 116; лапачки 55; оточки 54; перушићки 20; удбински 27; брињски 17. То је свега 392 претплатника. Мало и премало за цијелу личкокрбавску жупанију.

Ми молимо Србе Личане, и ратаре и господу, нека раде много о том да се „Српско

Коло“ прошири у народу. Не говоримо ми ово за неку своју корист, него за корист свију нас Срба. Истина је то, која пада сваком у очи, да је свуда, гдје се „Српско Коло“ више година много чита, српска свијест јача, народни сељачки понос и отпор према свакој сили већи, насртљивост наших душмана мање опасна и тако побједа народна поузданија и сигурнија.

То знаду и наши непријатељи. Зато је „Српско Коло“ и било толико нападано у веллеиздајничком процесу. Стога је и Акурти онолико грмио против њега и оних, који су уњ писали и ширили га. „Српско Коло“ отвара очи српском народу, а нарочито српском ратару. Непријатељи наши не воле да српски народ гледа, они не маре да он очи отвори, они желе из дна душе, да ми до вијека слијепи главом о сваки ћошак туцамо. Стога мрзе и на наше „Српско Коло“ и о глави му раде. Па ако га они мрзе, а ми зањ не маримо, како онда, да оно напредује, да се прошири, повећа и још боље и успјешније поради на нашим српским и сељачким пословима.

Срби Личани, порадите да „Српско Коло“ у што краћем времену узима барем још 392 претплатника. Онда би то одговарало колико толико броју српског народа у Лици.

Квочка и пилићи.

— Васна Лава Толстоја. —

Квочка извела пилиће и није знала, како ће их сачувати. И она им рекне:

Унићите опет у љупину; кад ви будете у љусци, ја ћу сјести на вас, као што сам и прије сједјела, и сачуваћу вас.

Пилићи послушају, поћу у љуску, али нису могли никако унићи у њу и само су нагњечили крила. Тада једно пиле каже матери:

— Ако морамо за увијек остати у љупини, онда би било боље, да нас ниси ни излегла.

Ноћне патроле (страже).

Из опћине Црквени Бок туже нам се да се тамо пречесто одређују ноћне патроле и уз то силе неке људе да вавијек иду у ноћну патролу, а неки не иду никад.

Да народ знаде шта о том одређује закон и да се узмогне притужити, ми доносимо тачно од ријечи до ријечи оно што о том говори владина наредба од 19. I. 1874. број 16658:

„Будући да су опћине у смислу § 26. тачке 7. закона од 1870. године (о уређењу опћина) дужне бринути се за уздржавање јавне сигурности у свом подручју, то се одређује, да се у свима опћинама и мјестима увести имаду обилазеће *ноћне страже* (патроле).

Изнимкама може мјеста бити само ондје, гдје кот. област у договору с дотичним опћинским или мјесним поглаварством за сходно нађе, али тада остаје кот. област одговорна за такву изнимку.

Ноћне страже имаду не само дотично мјесто, него по потреби цијели околиш његов обилазити.

На вршење те дужности имаду се дотични становници позивати по реду. *Сваки опћинар од 18. до 50. године своје добе дужан је, кад ња њега ред дође, или сам, или по свом непорочном, те уједно за то врсном замјенику, код тога учествовати.*

Изузимљу се од те дужности само особе, наведене у §-у 48. закона од 1870., наиме: државни, градски и опћински чиновници, војнички часници, жупници и капелани, учитељи, *затим осим тога још и самци на забитном мјесту села станујући*, дочим се сумњиве и иначе погубљене особе од учествовања код ноћних патрола искључују.

Те ноћне страже имаду се по мјесној потреби из 3 до 5 особа састављати, а вођу одредијелиће им свагдје и сваки пут опћински или мјесни поглавар из њихове средине; надзирање истих у обзиру тачнога вршења њихове дужности пак надлежаће опћинским и односно мјесним поглаварима.

Ноћне страже трају од мрака до зоре. Пронађели се, да је или појединац, позван на вршење ноћне страже, или цијела ноћна стража занемарила своју дужност, имаде се дотични кривац или кривци одмах код опћине по претходном преслушању и констатовању кривње казнити затвором од 1 до 5 дана у опћинској кући, или глобом која одговара досуђеном затвору на корист убошке закладе дотичнога мјеста уз право утока у смислу §-а 45 закона од 1870 (у року од 8 дана) на претпостављену кот. област и односно жупанију.

Према наредби владиној од 14. I. 1880 број 20605 имаду ноћне страже крстарити до бијела дана и *ако се укаже потреба, може се одредити и више патрола или се може појачати она једна.*

Дакле, свако од 18 до 50 година, осим наведене господе и људи који живе на осамљеним мјестима, мора ићи у ноћну патролу кад дође ред на њега. Ту не смију опћ. чиновници по својој вољи неког опраштати, а некога престано гонити на стражу. Више патрола смије се одредити, кад учестају крађе и друга злочинства, а не кад пуне у главу опћ. чиновницима.

Писма из народа.

Ратар о „Српском Колу“.

Ратар Милош Пешкир из Блињског Кута писао нам је 3. о. мј. писмо, из кога вадимо нека мјеста:

Као свагдје, тако и јуче код св. Илије у Блињи покушам да добијем ма ког претплатника на наше дично „Српско Коло“. Али ме мала срећа послужила, јер добих само једног претплатника. Наш свијет вели да нема новаца, али за пиће не фали. Кад би наш сваки Србин ратар, који је писмен, знао цијенити што за нас врједи „Српско Коло“, сигурно би било више претплатника, али, на жалост, тога код нас још нема. Многи се боји да ја имам какву награду зато што сакупљам претплатнике.

Зимус дођем једном нашем Американцу, који је био дућанић неки отворио и понудим га да се претплати на „Српско Коло“. Обећа ми. Чим сам добио у брзо затим први број „Српског Кола“ пошаљем му га, а он ми га поврати непрочитана. Наљутим се тада на њега и нисам га хтио ни гледати. Не ћу ништа да имам посла са човјеком који неће с малим да помогне наш српски посао. Звао ме на мировину, ја нисам хтио да се мирим и имао сам с њиме ријечи, али нека, није ми жао, кад је за поштену ствар.

Зато препоручујем нашим драгим читаоцима, да није доста читати само и бити претплатник „Српског Кола“, него га треба и ширити и толмачити важност „Српског Кола“ и рад његов, који је на велику корист нас, јер „Српско Коло“ учи нас и раду и реду и здрављу, а богме нас и у политици свијести доводи и васпита.

Дакле: На ноге, Србине ратару! Хватај се „Српског Кола“ тога, од вишњег је дошло Бога!

У Блињском Куту 3 VIII. 1910.

Милош Пешкир,
ратар.

Из *Тришње* пише нам ратар Живко Манојловић, како се код њих неправедно провађа деоба земљишне заједнице, па опомиње ратаре, да не деле заједница, јер ће остати без пашњака. Куд ће онда с марвом. Он нас моли нарочито да то метнемо у „Српско Коло“.

Ми му чинимо по вољи, али додајемо, да је негде за народ повољније поделити земљишне заједнице, а негде оставити их и даље. Народ нека се равна, према томе, како је за њега згодније. Нама је свеједно, делила се не делила се, само ако је по народ корисно.

Широм Српства и Словенства.

Уз слику.

У Србији излазе четврту годину већ новине за просвећивање српских ратара, сличне нашем „Срп. Колу“ зову се „Народне Новине“. Издаје их велики пријатељ ратарски Живојин Дачић. Новине су врло раширене у народу. Сада имаду близу четрдесет хиљада претплатника. Заузимају се за њих сви, и ратари, и господа, и држава и краљ. Држава је листу опростила поштарину, па се бадава поштом разашиле. Краљ сваке године даде листу прилог, у њега се онда, богме, угледају и други. Ратари шире лист у велико, јер су видели досад да им је најбољи пријатељ и саветник. Шире га сви ратари: од ратара посланика у сабору Србије, па до оног најнеугледнијег човека.

У данашњем броју доносимо слику ратара Милуна Лукића, који је посланик у сабору у Србији и један од највећих пријатеља ратарског просвећивања, па онда и један од највећих пријатеља ратарског листа „Народне Новине“. Ми његову слику доносимо зато, да покажемо онима неукима ратарима, који држе да је читање господска дангуба, како има и ратара, угледних и паметних, који цене знање и науку, па настоје на сваку руку, да ратар стекне што више знања и науке. Нека се на честитог ратара српског Милуна Лукића угледају и наши ратари.

Са пута кроз народ.

У почетку ове године написао сам у „Српском Колу“ неколико чланака о том, како се Срби слабо множе нарочито у неким крајевима Славоније због тога, што многе Српкиње неће да рађају дјеце, него их саме на сваку руку у себи убијају. Дао сам тима чланцима натпис: Бројеви смрти, јер значи да ће се утрти наш

народ, гдје се мало дјеце рађа, а умире много као обично.

Моја туга, кад сам писао оно, била је тијем већа, што сам држао да српски сељак не увиђа још колико је то зло и гријех. Јер док је тако, дотле је мало користи од говора и преклињања. Догод народ сам не види да је

зло што се ради, дотле нема спомена поправку. Најприје човек мора видјети да је нешто зло што чини, онда ће већ наћи пута и начина, да злу доскочи.

Али кад сам прошао само летимице кроз Славонију, ја сам видио, да није све онако црно како сам мислио. Ја сам наине опазио, да се у народу почела будити савјест; да српски ратар види већ куд води убијање дјеце и нераћање; да он то почиње држати за један гријех и злочинство; и да их има који се поносе што имају доста дјеце.

Састао сам се с једним ратарем из парохије Српско-Капелске. Разговарали смо о свему и свачему. Али још прије разговора, одмах како ми је казао своје име и презиме — „представио се“, како то

господа веле — рекао ми је поносито:

— Познат сам по том што имам највише дјеце у селу.

И почео ми човек говорити о својој дјечи, о свом уживању у њима; о том како не страхује да ће остати самохран; како се не мора бринути за туђина слугу; како посао напредује и цвјета уз свог радена; како је тешки и смртни гријех и велико злочинство убијање порода свог; како рад ствара благостање, а гдје није доста руку, нема говора ни о раду, па ни о благу. Тужио ми се како је у њиховој парохији опао број Срба због слабог броја порода, многе наше

Милун Лукић,

ратар, посланик у скупштини (сабору) краљевине Србије.

српске куће опустиле и дошле у руке другима.

— То је један човјек, рећи ћете. — Али ево вам другог примјера:

У Бјеловару ми причаху како су „Американци“ из Нових Пављана у котару бјеловарском послали из Америке 1400 К, да се купи за њих звоно. Али тим звоном да се звони само оним Српкињама које су оставиле дјеце иза себе.

Нисам имао у руци писма које су послали ти Американци уз тај новац. А рекоше ми да је у њему лијепо разложено, како не смије звонити њихово звоно умрлим нероткињама.

Овдје се, видите, не ради о једном човјеку, него о лијепом броју наших ратара. А гдје народ сам од себе почне овако мислити и радити, ту има много наде да ће се злу доћи главе или барем, да зло не ће бивати веће.

А

Шта се збива у нас и у свијету.

Краљев осамдесети рођендан. Данас се навршује 80 година што се родио наш краљ. У свом веку много је препатио и као владар, и као отац и као муж. Заслужио је да има мирну старост. Али је не може имати, јер је краљ државе, у којој живи сијасет народа, од којих два, немачки и мађарски гњаве све друге, а ови се бране, коликогод умеју и могу. Утеха му је барем то, што је под старост дочекао, да му држава буде много јача, него онда кад је ступио на престо. А што потпуног мира није дочекао, то је његова судбина, да тако кажемо, као што је суђено и нама Србима да вечито страдамо и никад мира немамо. Желећи мира и одаха себи, ми га желимо и краљу искрено. Од нашег краља, који се није дао сатрти ни од какве невоље, а доживео је толике, него је и сад још чио и свеж учимо се, да никад не малакшемо, да никад духа не изгубимо, да се иза сваке беде још упорније и тврдоглавије лаћамо посла. И доћи ће дан, кад ћемо се мање тужити на невоље, умор, тешки рад.

Распуст сабора. Наш сабор биће распуштен у понедељак 22. о. м. Избори ће бити у октобру или новембру.

Претплатницима. Обуставили смо лист свима који нам нису послали ни филира у име претплате за ову годину.

Онима који су нам послали претплату само за прву четврт или прву полу године, послали смо опомене.

Ово је одговор свима онима који нас питају зашто смо им обуставили лист или послали опомену.

Молимо све да нам што прије пошаљу претплату за другу половицу године. Претплата је 1 К 60 ф.

Срби ратари! Пазите на изборне листине и препишите их у опћ. уредима. Ви који читате и знате, о чем се ради, обавјештавајте друге, нека сви нови изборници дођу спремни и сложни као један човек на биралиште. Ви стари изборници већ знате, како се бори и о чем се већ ово пета година ради у нашој земљи. Малаксати се и клонути не сме. Зар да узалуд буде све оно што смо претурили преко својих глава нарочито задње две године?

За „Српско Коло“. Послали су нам гг.: Светислав Мародић из Абације за претплату на „Српско Коло“ и накнаду штете „Срб. и Колу“ 18 К 20 ф. (скупљено у друштву омладине); Евген Думча из Св. Андрије (претплатио друге) 10 К; Милић Ралаковић из Могорића 4 К 80 ф.; Антоније Орлић из Јосипдола 19 К 20 ф.; Стево Баста из Д. Тузле 10 К (накнада штете „Срб. и Колу“); Нићифор Грубић из Миклеушке 16 К; Михајло Миљивојевић из Ријеке-Мучне 6 К 40 ф.; Радивој Стојковић из Сурдука 9 К 60 ф. и Ј. Бастајић из Свинице 16 К.

Много захваљујемо свима на заузимању.

Народна побједа у Црвеном Боку. 17. маја ове године био је избор опћ. заступства у Црвеном Боку. Код избора победио је народ странку злогласног свједока у велеиздајничкој парници Симе Турајлића. Тај избор био је укинут и на дан 6. августа одређен други избор. И поново победио народ странку Симе Турајлића. Симо Турајлић је опет уложио уток.

Честитамо Србима ратарима у опћини Црвени Бок на побједи. Да је Турајлић победио, мраз би пао на образ народни, сав би поштени свијет прсте упирао на њих, што су допустили да уђе у опћинско заступство човјек, боље нечовјек, који је пљубао на српско име и светиње, и који је радио о глави толиким добрим и поштеним Србима.

Никад злодуху право. Кад патријарси и владике не дају ништа за народне ствари, онда радикали вичу: поједоше све, ништа не дадоше народу. (А баш радикали ништа не дају). А кад патријарси и владике даду, онда опет вичу радикали: Не веруј им народе. Не дају то они што воле српство, већ што имају рачуна да дају. И никад злодусима право.

Тако је прошлог месеца дао патријарх 1000 К за „Привредник“. А Јаша Томић грди у „Застави“, како је он то дао да се умили Матијевићу Владимиру, па да његова рођака Летића метне за патријарха. Као да Матијевић поставља патријархе, и као да је патријарх стар човек, па рачуна на смрт сутра и као да се са 1000 К може подмитити народ, и најзад, као да

ће тих 1000 К у џеп Матијевића, који је до сад дао за „Привредник“ из свог џепа најмање сто хиљада круна.

Не волимо грдити у новинама. Али ово што ради Јаша Томић могу само радити најпокваденији људи!

Конгрес српских земљорадничких задруга у Србији. Ове године одржаће српске земљорадничке задруге у Србији конгрес у месту Лесковцу 28 и 29 августа по старом. Како тамо поштују задруге види се по том, што конгресу председа проф. свеучилишта и мин. у пензији Лозанић, а уз њега седи на конгресу министар просвете Жујовић, посланик у Риму и министар у пензији Вујић, начелник града Београда Главинић, професор свеучилишта Радовановић, директор свију жељезница у Србији Поповић.

Упознали се преко „Српског Кола“. Ратар Покрајац из Крњака писао је један чланак у „С. К“ и потписао се. То је прочитао Покрајац Прока из Тамишког Ковина у Банату. Па како су се и његови стари доселили из Хрватске, то је он писао у Крњак Покрајцу и пита га, које је његово Крсно име, не би ли тако могао установити, јесу ли му се у стари отуд доселили. Покрајац из Крњака послао нам је то писмо и радује се, што је ето „Срп. Коло“ узрок, да се Србин ратар из Крњака дописује и зближава са Србином ратаром из Ковина.

Лопови на послу. Кад виде да срп. сам. странка неће да изда народних права, онда чивутске новине почињу опет биједити странку, а нарочито прве људе у њој, невјерством према држави. Нарочито нападају на посланика Светозара Прибићевића. Тако је неки дан чивутски лист Драга (Драва) у Осиеку напао Прибићевића, па између осталог вели: „*Та дух Петров (краља Петра) пратиће га на свима његовим путовима, а ако је потребно, котрљаће се и динари (србијански новац) до Коренице**“.

„Србобран“ је због овог позвао владине новине, да се искажу шта мисле о оваквом писању, јер је тај чивутски лист у пријатељству с владом. Владине новине „Narodne Novine“ одговориле су да осуђују и никако не могу одобрити овакво писање.

Тако су Чивути увијек први кад треба нападати и биједити Србе.

Краљевић Александер путује овог мјесеца на Цетиње, да честита свом дједу књазу Николи 50 година владања. Хтио је проћи кроз Хрватску, задржати се неколико сати у Загребу, а неколико у Ријеци (Фијуми). Али из Беча је поручено, да туда не путује, него на Пешту, Беч и Трст.

Чудна ли страха! Као да ће сва Хрватска букнути у пламену буне, ако српски краљевић прође кроз њу жељезницом. Гадно су добри савјетници оцрнили горе српски и хрватски народ.

Различите вијести.

Порез на пјанце. Сељаци руског села Снагости у Русији обратили су се на власти с молбом, нека им се

допусти, да уведу порез од 5 копјејака (15 филира) на сваку боцу ракије, који мора платити купац. У Русији држава продаје ракију у државним крчмама, па би чиновник, који је продаје, могао и лако купити тај порез, а зна се тачно, колико се прода сваки дан. Новцима, који се за то добију, ратари би подигли школу.

Колико трошимо на војску. Прошле године потрошено је на државне потребе у Аустроугарској 3 милијарде и 405 милиона круна, или 74 круне на сваку душу. На војску је потрошено 509 милиона круна или преко 10 круна на душу. Број војске без морнара износио је 395 хиљада. Сваки 126 човјек је војник, а годишње нас стане један војник 1164 круна,

Руске дјевојке, као наше, о разним свецима гатају, хоће ли се удати. О Духовима учинила је то у мјесту Вјатка дјевојка Акимова. Бацила је вијенац у воду, али јој је потонуо. Иза тога напала ју је туга велика, била је увијек жалосна, док се није скоро објесила.

Ето, што може урадити луда празновјерица.

Срби православни у Босни. 1878 године било је у Босни Срба православних 496.485, или 42·88%, муслимана било је 448 631 или 38·73%, а католика 209.391 или 18·08%.

Године 1907 било је православних Срба 782.831 или 43·41%. Муслимана било је 602.000 или 33·38%, а католика 400.481 или 22·20%.

Срби су се добро држали, јер их има преко по процента више него прије према осталима. Срби се нису умнажали досељавањем. Све се то народило у Босни. Католици су порасли за 4% према другима, али то није умнажање домаћих, него досељавање. Преко 100.000 католика уселило се. Муслимани су опали према другима за 5%, и то због исељавања.

Пас и кухар.

— Басна Лава Толстоја. —

Кухар је спремао ручак; пси су лежали пред кухињским вратима. Кухар је заклао теле и бацио црева у двориште. Пси дочекаше, поједоше и рекоше:

— Добар је кухар: добро куха.

Мало после кухар чисти грах (пасуљ) репу и лук, и избаци обреске. Пси полетеше, окренуше њушке и рекоше:

— Покварио се наш кухар: пре је добро кухао, а сада није ни за што.

Но кухар није слушао паса, него је кухао ручак по свом. Ручак су појели и похвалили господари, а не пси.

Одговори уредништва.

Николи Рудићу. Ми вам шаљемо редовно „Српско Коло“ на госп. учитеља. Тако и Аџићу Јанку. Питајте код њега. А ако он не добија, онда је погрешка код општине, па тамо прикричите, да се пази на лист.

Ј. Ш. у Кућанцима. Сад смо разумјели. Вас 34 можете по §-у 78. закона остати и даље у заједници. Жупанијска област изаслаће повјереника свог, па ћете у споразуму с њиме изградити за вашу пашњачку заједницу правилник. Код тога ви одлучујете, а не повјереник. Правилник ће ићи на потврду влади. У правилнику не може бити ништа што је противно закону о уређењу заједница. Али у границама тога закона ви посве слободно састављате свој правилник.

Сам закон одређује, да онај који кани продати своје право на пашу мора најприје понудити заједницу, па ако она неће да га купи, онда га тек може продати оном ко није у заједници. Дакле, не бојте се, да ће се туђинци увући. А за сваку сигурност, ви у правилнику одредите велику приступнину за туђинце.

Мих. Богд. у Stelton-у (Америна). Добро би било да покупите потписе ви који сте из општине Топуско и противите се диоби. Против диобе је велика већина вијећника, али влада је проваћа упркос томе. Диобу траже франковци, а влада им иде на руку. Нико од Срба није за диобу. Нису вас добро обавијестили, па зато не можемо штампати што сте нам послали.

Ради Студену у Бобреку у Прусској. Нисмо добили Вашеј чланка о козама. Напишите опет и пошаљите нам, па ћемо штампати.

Опћ. поглаварство може, ако хоће, примити накнаду у новцу од женске којој је човјек негдје у свијету, па не може на работу, патролу итд. па за тај новац узети замјеника. Али у многима општинама отишло је толико мушких глава у свијет туђи, да се не може наћи доста замјеника, те власти гоне на ове послове и жене.

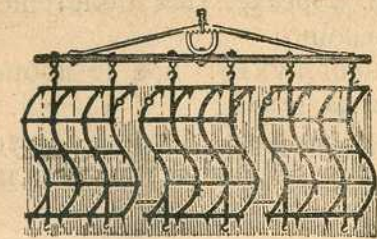
Што се тиче оне штедионе, ми ћемо тамо писати, да се тако више не ради. Послаћемо вам „Србобран“.

-- ПРВО БЈЕЛОВАРСКО ТРГОВАЧКО ДИОНИЧАРСКО ДРУШТВО --
У БЈЕЛОВАРУ

препоручује своје богато творничко складиште свих врсти 1534

господарских и шиваћих стројева.

Наши господарски стројеви су из прве обљубљене и најгласовитије творнице Ф. и И. Коваржик из Простејева у Моравској, и шиваћи стројеви су из најгласовитијег фабриката, систем „Пфаф“ и „Сингер“ За доброту и каквоћу јамчимо. Горње стројеве продајемо за готов новац, као и на оброчно отплаћивање уз творничке цијене и обављамо све по-

правке засјецајуће у ову струку брзо и јефтино у властитој радионици.

Управа.

Свака птица своје јату,
Сваки братац своје брату.

„Српско Братство; задруга за узајамно помагање“,

исплаћује не само посмртнину од **К 2.000** (велико коло), од **К 1.000** (средње коло) или од **К 500** (мало коло), него се брине и за сирочад својих редовних чланова.

Српско Братство основало је из свог чистог добитка и прилога изванредних чланова „**Фонд за сирочад Српскога Братства**“. Из тог фонда снабдева се сирочад одјећом и путним трошком, те се предаје или путем „Привредника“ на занате и трговину, или се школује.

Позивљу се Срби и Српкиње из австроугарске монархије, који су здрави, а стари су између 24. и 55. године, да се одмах упишу као редовни чланови (бар у мало коло) у ову добротворну задругу.

Да задруга узмогне што више српске сирочади спремити за живот, моли она све имућније Србе и Српкиње, да прилажу за дјecu сиромашније браће и сестара, (јер не дао Бог, можда тим и нехотице чинимо добро и својим позним потомцима) те да буду задружни добротвори (приложе бар једампут најмање К 100), подупирачи (прилажу сваке године најмање по К 6) или прилагачи (прилажу кадгод хоће и колико хоће). — Уписе прима и сва извјешћа дава Управа (Zagreb, Писа бр. 7), па и повјереници, гдје их има. 15

МУШКАРЦИ! Цурење, печење и лијечи сигурно **ГОНОТОЛ**, како то **оверовљене** признанице доказују. Гонотол се **једе**, дакле нема **шприцања**. Само 3 лончића без даљњег трошка за 12 круна шаље дневно

Љекарна САЛВАТОР, Рума бр. 157.
(Славонија). 1198

СРПСКО КОЛО д. д. у Загребу

ПРОДАЈЕ ОВЕ КЊИГЕ:

Пајо Обрадовић:
„Резервирани котар“ цијена Круна 1.—
Коста Мајкић:
„Борба чешког народа“ „ „ 0.80
Сремски самосталци „ „ 0.20
== Све три књиге К. 1.60 франко. ==

Наручују се упутницом.